herpy

GEKONY

Reticulate banded gecko

Coleonyx reticulatus

Coleonyx reticulatus to rzadki, jasnożółtobrązowy, gęsto nakrapiany gekon pustynny o siateczkowatym wzorze, występujący wyłącznie w rejonie Big Bend w zachodnim Teksasie i w przyległych częściach stanu Coahuila w Meksyku. Prowadzi nocny tryb życia i ma ruchome powieki. Gatunek prawie nie jest utrzymywany w niewoli, a wiedza o jego hodowli jest skąpa.

Rodzina: Eublepharidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**14-17 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Pustynia, półpustynia i tereny skaliste**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**75 × 40 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-34 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**30-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**40-60 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Coleonyx reticulatus to smukły, a zarazem dość krępy gekon o dużych oczach, pionowej źrenicy i długich, cienkich palcach. Jak wszystkie gatunki z rodziny Eublepharidae ma ruchome powieki i nie ma lamelek czepnych pod palcami, a pazury wystają z pochewki łuskowej tylko samym czubkiem. Odróżnia go to od większości innych gekonów, ale nie od pozostałych gatunków z rodzaju *Coleonyx*.

Ubarwienie podstawowe jest jasnożółtobrązowe do różowawego. Cały grzbiet pokrywają gęste, drobne ciemne plamki, które zlewają się w siateczkowaty wzór; stąd pochodzi nazwa gatunkowa, oznaczająca "siateczkowaty". Niektóre osobniki mają słabo zaznaczone poprzeczne pasy. Grzbiet pokrywa 13 nieregularnych podłużnych rzędów powiększonych łusek guzkowatych, co odróżnia gatunek od dwóch mniejszych gatunków, *Coleonyx brevis* i *Coleonyx variegatus*, które łusek guzkowatych nie mają. Jest też większy od obu: ciało mierzy około 8 cm od pyska do kloaki, a z ogonem dorosły osobnik osiąga 14-17 cm. Masa ciała i długość życia nie są udokumentowane; blisko spokrewnione gatunki dożywają nawet 15 lat.

Gatunek został opisany w 1958 roku przez W. B. Davisa i J. R. Dixona na podstawie osobnika znalezionego w Black Gap w hrabstwie Brewster w Teksasie. Częściowo zamieszkuje ten sam obszar co *Coleonyx brevis*, ale można go rozpoznać po wielkości i gęstym wzorze. Podniesiony może wydawać cichy, piskliwy dźwięk.

Gatunek jest w niewoli bardzo rzadki. Z tego rodzaju utrzymuje się przede wszystkim *Coleonyx brevis*, *Coleonyx variegatus*, *Coleonyx elegans* i *Coleonyx mitratus*.

Występowanie i środowisko

Coleonyx reticulatus ma niewielki zasięg na Pustyni Chihuahua. W USA występuje wyłącznie w regionie Trans-Pecos w południowo-zachodnim Teksasie, gdzie jest znany z dwóch hrabstw, m.in. z Parku Narodowego Big Bend. Miejsce typowe, Black Gap, leży w hrabstwie Brewster na wysokości około 760 m n.p.m.

W Meksyku gatunek występuje w stanie Coahuila, po drugiej stronie Rio Grande. W skali globalnej nie jest uważany za zagrożony, ale jego zasięg jest tak wąski, że jest rzadki i lokalny. Siedliska leżą na odludziu i są trudno dostępne, dlatego jest znany głównie z nielicznych stwierdzeń.

> **Naturalny zasięg:** Stany Zjednoczone i Meksyk.

ŚRODOWISKO

Coleonyx reticulatus żyje w suchym, kamienistym i pagórkowatym terenie Pustyni Chihuahua w regionie Big Bend. Klimat jest gorący i suchy, z bardzo niewielkimi opadami, dużymi różnicami między dniem a nocą oraz chłodnymi zimowymi nocami. Zwierzęta są aktywne nocą, a w dzień kryją się w szczelinach i pod kamieniami.

Gatunek jest związany z terenem skalistym i żywi się drobnymi stawonogami.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Coleonyx reticulatus* jest skąpa. Podane niżej wartości zaczerpnięto od blisko spokrewnionych gatunków *Coleonyx brevis* i *Coleonyx variegatus*, które żyją w tym samym klimacie, i dostosowano do większych rozmiarów.

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 75 × 40 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość), a pojedynczego osobnika można trzymać w 60 × 40 × 30 cm. Im większe, tym lepiej. Liczy się powierzchnia dna, bo zwierzę żyje na ziemi i w szczelinach.

Jako podłoże stosuje się mieszankę piasku i drobnego żwiru o grubości 5-8 cm, żeby gekon mógł kopać. Możliwe jest też twarde podłoże, np. płytki łupkowe, o ile część terrarium ma warstwę, w której można kopać. Kryjówki buduje się z płaskich, stabilnych kamieni i kory korkowej. Ciężkie kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie terrarium, a nie na warstwie podłoża, żeby się nie przewróciły, gdy zwierzę kopie. Kryjówek powinno być więcej niż zwierząt, zarówno ciepła, jak i chłodna.

Unikaj suszonego torfowca i innych długich włókien w podłożu, bo mogą przyczepić się w pysku i spowodować zatwardzenie. Odchody usuwaj codziennie.

TEMPERATURA

Gatunek potrzebuje gradientu temperatur. Przy jednej z kryjówek powinna być ciepła strefa o temperaturze 32-34 °C, a reszta terrarium powinna mieć 22-29 °C. W nocy temperatura może spaść do 18-22 °C.

Ciepło najlepiej zapewnić matą grzewczą pod jedną trzecią dna albo żarówką grzewczą o małej mocy, w obu przypadkach sterowaną termostatem z czujnikiem w ciepłej kryjówce. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi z sondą. W nocy źródło ciepła się wyłącza. Zimą zdrowe, dobrze odżywione zwierzęta mogą mieć okres spoczynku trwający około ośmiu tygodni w temperaturze 17-19 °C, bez ogrzewania i bez karmienia, tak jak u pokrewnych gatunków pustynnych.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z suchego klimatu, a ogólną wilgotność powietrza w terrarium utrzymuje się na poziomie 30-40 %. Zawsze zapewnij w chłodnym końcu wilgotną kryjówkę wypełnioną wilgotnym włóknem kokosowym, w której zwierzę może przechodzić linienie i w której wilgotność jest wysoka. Utrzymuj ją wilgotną, ale nie mokrą, i regularnie wymieniaj wypełnienie.

Zraszaj jeden narożnik terrarium 1-2 razy w tygodniu, żeby były krople do picia, i pozwól mu ponownie wyschnąć. Dodatkowo ustaw w chłodnym końcu płytką miskę ze świeżą wodą, wymienianą codziennie. Miskę myj raz w tygodniu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Coleonyx reticulatus jest aktywny nocą i nie potrzebuje silnego światła. Zaleca się jednak słabe oświetlenie UVB nad ciepłą stroną, z cieniem i kryjówkami w pozostałej części terrarium, bo wyznacza ono wyraźnie dzień i noc oraz wspiera zaopatrzenie w D3. Użyj słabej świetlówki dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1) i zadbaj o to, żeby zwierzę zawsze mogło całkowicie schronić się przed światłem.

Zapewnij 12-14 godzin światła latem i 8-10 godzin zimą. Szkło i plastik zatrzymują UVB, więc okno nie daje UV, ale może niebezpiecznie przegrzać terrarium. Wymieniaj źródło UVB co 6-12 miesięcy zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Coleonyx reticulatus zjada żywe stawonogi i jak wszystkie gekony z tego rodzaju bierze niemal wszystko, co zdoła obezwładnić. Najlepszym pokarmem są mączniki, świerszcze i karaczany (np. dubia), a młode przyjmują małe świerszcze i larwy czarnuchów. Owady karmowe nie mogą być większe niż odległość między oczami zwierzęcia.

Młode karmi się codziennie, a dorosłe dwa-trzy razy w tygodniu. Podawaj tyle, ile zwierzę zje w ok. 15 minut, a resztki usuwaj, żeby owady karmowe nie stresowały gekona. Lekko oprószaj owady wapniem, a co drugie-trzecie karmienie stosuj preparat wapniowo-witaminowy z D3. Wiele gekonów z tego rodzaju zjada wapń z małej miseczki, więc postaw w terrarium miseczkę z czystym wapniem. Gatunki z tego rodzaju mogą mieć gruby ogon, gdy są dobrze odżywione; ogon jest magazynem tłuszczu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Samce nie tolerują się nawzajem, a samice mogą się stresować, dlatego *Coleonyx reticulatus* najlepiej trzymać pojedynczo albo w parze: samiec i samica. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców.

Gatunek jest płochliwy, szybki i delikatny. Ogranicz branie do ręki do minimum i nigdy nie chwytaj za ogon, bo łatwo go odrzuca, a odrasta on tylko powoli. Niepokojone zwierzę może cicho piszczeć. Karmienie miękką pęsetą to dobry sposób na nawiązanie kontaktu bez brania zwierzęcia do ręki. Dzień spędza w ukryciu, a aktywność zaczyna się po zgaszeniu światła.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po zgrubieniach u nasady ogona i po różnicach w porach przedkloakalnych, ale u młodych zwierząt płeć bywa trudna do rozróżnienia. U blisko spokrewnionych gatunków płeć jest determinowana chromosomami płci, a nie temperaturą inkubacji; u *C. reticulatus* nie zostało to zbadane. Wiek i masa ciała przy pierwszym rozmnażaniu nie są udokumentowane dla *Coleonyx reticulatus*. Poczekaj, aż zwierzęta będą w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie gatunku nie jest udokumentowane. Podobnie jak u pokrewnych gatunków pustynnych sezon prawdopodobnie wyznaczają dłuższe dni i wyższe temperatury wiosną po chłodnym spoczynku zimowym. Wpuść samca do samicy i wyjmij go z powrotem, jeśli samica jest wyraźnie zestresowana albo samiec gryzie. Przez cały sezon podawaj samicy dodatkowy pokarm i wapń.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 1-2 jaja w zniesieniu. Liczba zniesień w roku nie jest udokumentowana, ale pokrewne gatunki składają w sezonie kilka zniesień jedno po drugim. Umieść w kryjówce pojemnik do składania jaj z wilgotnym włóknem kokosowym lub wermikulitem. Samica zużywa na jaja dużo energii, więc musi dostawać obfity pokarm i wapń, a rozmnażanie przerywa się, jeśli traci na wadze.

INKUBACJA

Jaja ostrożnie przenosi się do małego pojemnika z wilgotnym wermikulitem, nie obracając ich. Inkubuj w stabilnej temperaturze 27-29 °C, jak u pokrewnych gatunków pustynnych. Wahania temperatury i wysokie temperatury powyżej 30 °C powodują dużą śmiertelność zarodków. Czas inkubacji nie jest udokumentowany dla tego gatunku; u *Coleonyx brevis* i *Coleonyx variegatus* wyklucie następuje po 40-60 dniach.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są małe i delikatne i przypominają dorosłe. Odchowuj je w małych pojemnikach z ręcznikiem papierowym lub piaskiem, z kryjówką, wilgotną kryjówką i małą miseczką z wodą, w tej samej temperaturze co dorosłe. Codziennie podawaj małe owady karmowe oprószone wapniem. Młode najlepiej trzymać osobno, żeby uniknąć stresu i niezamierzonego rozmnażania.

Zdrowie i częste błędy

Coleonyx reticulatus ma prawdopodobnie te same słabe punkty co blisko spokrewnione gatunki. Typowe problemy to:

- Niedobór wapnia i D3, który powoduje miękkie kości i drżenie. Oprószaj owady karmowe i stosuj słabe oświetlenie UVB.
- Przegrzanie ciepłej kryjówki. Zawsze używaj termostatu i sondy w kryjówce.
- Zatwardzenie spowodowane podłożem, jeśli zwierzę je połknie. Unikaj długich, suchych włókien i karm z pęsety.
- Resztki wylinki na palcach i końcu ogona przy zbyt suchym powietrzu bez wilgotnej kryjówki.
- Stres wywołany braniem do ręki lub brakiem kryjówek, który prowadzi do utraty apetytu i odrzucania ogonów.
- Nagła utrata masy ciała, gdy cała grupa przestaje jeść. Może to być spowodowane chorobą zakaźną, dlatego chore zwierzęta oddziela się od pozostałych.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i porusza się żwawo. Zwróć się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.